

Lapkričiui artėjant į pabaigą ar vos prasidėjus gruodžiui būna tokių pirmadienių, ypač jei esi viengungis, kai pasijunti laukias mirties bausmės. Vasaros atostogos jau seniai pamirštos, Naujieji Metai dar toli – justi toks keistas nebūties artumas.

Pirmadienį, lapkričio 23 dieną, Bastianas Dutremonas nusprendė važiuoti į darbą metro. Nusileidęs į Port de Kliši metro stotį prieš akis pamatė užrašą, apie kurį jau kelias dienas jam buvo pasakoję kolegos. Buvo kiek po dešimtos ryto, perone nė gyvos dvasios.

Bastianas nuo paauglystės domėjosi Paryžiaus metro grafičiais. Dažnai juos fotografuodavo savo seno modelio „iPhonu“ – dabar jau veikiausiai pasirodžiusi dvidešimt trečioji šių telefonų karta, jis apsistojo ties vienuolikta. Nuotraukas rūšiavo pagal stotis ir linijas, kompiuteryje tam buvo skirta daug aplankų. Galėtų sakyti, toks lyg hobis, tik Bastianui labiau patiko aptakesnis, tačiau iš esmės brutalesnis žodis *prasiblaškymas*. Vienas mėgstamiausių jo grafičių, beje, buvo užrašas palinkusiomis griežtų linijų raidėmis, jį, tokį kupiną energijos, aptiko ilgame baltame Italiijos aikštės metro stoties koridoriuje: „Laikas nepraeis!“

Paryžiaus viešojo transporto įmonės RATP akcijos „RATP poezija“ plakatai su idiotiška rašliava, kurį laiką užtvindžiusia visų Paryžiaus metro stočių sienas ir persimetusia net ant traukinių, beprotiškai pykdė keleivius, išliedavusius įniršį įvairiais būdais. Tad jam teko matyti, pavyzdžiui, Viktoro Hugo stotyje: „Reikalauju suteikti man garbingą Izraelio karaliaus titulą. Kitaip negaliu.“ Voltero stotyje grafitis buvo aštresnis ir nerimastingesnis: „Galutinė žinia visiems telepatams, visiems Stefanams, norėjusiems sugadinti man gyvenimą: NE!“

Port de Kliši užrašas, tiesą sakant, nebuvo tikras grafitis: milžiniškos, storos, juodais dažais išpurkštos raidės, nutįsusios per visą peroną Gabrielio Peri–Anjero–Ženviljė kryptimi. Net ir stovint priešpriešiniame perone buvo neįmanoma objektyvu aprepti užrašo, tačiau Bastianas sugebėjo perskaityti visą tekstą: „Amžiams monopoliai / Širdy metropolio“. Regis, nieko, kas galėtų kelti nerimą, netgi nieko pakankamai aiškaus, tačiau vis dėlto tokio pobūdžio dalykai galėjo dominti Vidaus saugumo tarnybą, DGSİ, kaip ir visos paslaptingos, netiesiogiai grasinančios žinutės, jau kelerius metus užkariaujančios viešąją erdvę, nepriširtinos jokiai į sąrašus įtrauktai politinei grupei, o žinutės internete, kurias Bastianui buvo pavesta šifruoti, šiuo metu buvo akivaizdžiausias ir labiausiai susirūpinimą keliantis tokių pranešimų pavyzdys.

Kabinete Bastianas rado leksikologijos tyrimų centro ataskaitą, atėjo kaip tik rytinio dokumentų skirstymo metu. Tyrimų centro darbuotojai išanalizavo persiųstas žinutes ir jiems pavyko išskirti penkiasdešimt tris raides: alfabetiniai ženklai, ne ideogramos. Tarpai padėjo išskirti žodžius. Po to jie pamėgino rasti sąsajų su įvairiais alfabetais, tada atliko pirmąjį bandymą su prancūzų abécèle. Netikėtai pasirodė, jog sutapimų yra: prie dvidešimt šešių pagrindinių raidžių pridėjus raides su kirčiais ir sujungtas raides bei raides su sedile išėjo keturiasdešimt du ženklai. Kaip visuomet, buvo išskirti skyrybos ženklai, vienuolika, iš viso tyrimų centras suskaičiavo penkiasdešimt tris ženklus. Tuomet teko spręsti įprastą šifravimo problemą – nustatyti bijekcinį atitikimą tarp pranešimų ženklų ir prancūzų alfabeto raidžių. Deja, po dviejų savaitių triūso tyrimų centro darbuotojai atsidūrė visiškai aklavietėje: naudojantis visomis žinomomis šifravimo sistemomis nepavyko nustatyti jokio atitikimo. Nuo pat tyrimų cen-

tro įkūrimo taip nutiko pirmą kartą. Paskleisti internete žinutes, kurių niekam nepavyks perskaityti, suprantama, būtų visiškai absurdiška, jos akivaizdžiai buvo kažkam skirtos, tačiau kam?

Bastianas atsistojo, pasidarė espreso ir su puodeliu nuėjo prie vitrininio lango. Akinanti šviesa atsispindėjo nuo pirmosios instancijos teismo rūmų. Jis taip ir nesuvokė, kokia estetika gali glūdėti šiuose sujungtuose gigantiškuose, netaisyklingos struktūros stiklo ir plieno stačiakampiuose, iškilusiuose purvinoje ir niūrioje aplinkoje. Kad ir kaip būtų, koncepto sumanytojų tikslas buvo ne grožis ir net ne žavesys, o veikiau pasipukavimas techniniu išmanymu – tarsi svarbiausia būtų pristatyti tokių krūvą potencialiems ateiviams. Bastianui neteko dirbti istoriniuose Juvelyrų krantinės pastatuose, pažymėtuose numeriu 36, tad jokios nostalgijos justis ir negalėjo, priešingai nei vyresni kolegos, tačiau jam teko pripažinti, jog šis „Naujojo Kliši“ kvartalas kuo toliau, tuo labiau panėšėjo į grynų gryniausią urbanistinę katastrofą. Kvartalo koncepcijoje numatyti prekybos centras, kavinės, restoranai durų taip ir neatvėrė, ir dienos metu kur nors atsipalaiduoti nuo darbo, įsikūrus šiose naujose patalpose, tapo beveik neįmanoma. Tačiau nekildavo jokių problemų pastatyti automobilį.

Penkiasdešimčia metrų žemiau į lankytojų stovėjimo aikštelę įvažiavo „Aston Martin DB11“. Taigi, Fredas jau čia. Toks naujųjų technologijų fanas, koks buvo Fredas, logiškai būtų turėjęs nusipirkti „Teslą“, tad keistas atrodė šis prieraišumas pasenusio žavesio vidaus degimo varikliams – kartais Fredas ištisas minutes praleisdavo užsisvajojęs, liūliuojamas V12 variklio burzgesio. Galiausiai Fredas išlipo, trinktelėjo durelėmis. Kol pereis visas apsaugos patikras, bus čia po dešimties minučių. Bastianas vyliosi, jog Fredas turės naujienų, tiesą sakant, jis buvo paskutinė Bastiano viltis, kad galėtų ši tą pasakyti per artimiausią susirinkimą.

Kai prieš septynerius metus juos priėmė dirbti sutartininkais DGSI už daugiau nei padorų atlygį jauniems, jokio diplomo, jokios darbo patirties neturintiems žmonėms, pokalbis dėl darbo tebuvo gebėjimų įsilaužti į įvairias interneto svetaines pademonstravimas. Kokiems penkiolikai BEFTI, pažeidimų informatikos technologijų srityje tyrimo brigados narių, agentų ir kitiems ta proga atvykusiems Vidaus reikalų ministerijos techninių tarnybų darbuotojams jie paaiškino, kaip įsilaužus į Nacionalinio tapatybės registro RNIPP svetainę vienu paspaudimu deaktyvuoti ir vėl aktyvuoti sveikatos draudimo kortelę, kaip įsilaužti į vyriausybinių mokesčių svetainę ir labai paprastai pakeisti deklaruotų pajamų sumą. Jie netgi parodė – tas procesas buvo sudėtingesnis, nes reguliariai keičiami slaptažodžiai, – kaip jiems pavykdavo įsilaužus į Nacionalinį automatizuotą genetinių atspaudų registrą FNAEG pakeisti arba sunaikinti DNR profilį, net tais atvejais, kai asmuo jau būdavo nuteistas. Vienintelis dalykas, kurį jie nusprendė geriau nutylėti, buvo jų įsilaužimas į Šu atominės elektrinės svetainę. Keturiasdešimt aštuonias valandas jie galėjo valdyti visą elektrinės sistemą, būtų galėję pradėti avarinį reaktoriaus stabdymą ir palikti be elektros kelis Prancūzijos departamentus. Tačiau jie nebūtų galėję sukelti rimtos avarijos, nes tam, kad patektumei į reaktoriaus šerdį, reikėjo nulaužti 4096 bitų šifravimo raktą, o tokio nulaužę jie dar nebuvo. Fredas turėjo naujos įrangos, kurią pamėgino paleisti, tačiau bendru sutarimu tą dieną jie nusprendė, jog, ko gero, nuėjo per toli. Panaikino svetainėje visus įsilaužimo pėdsakus ir daugiau apie tai nepratarė nė žodžio nei kam nors kitam, nei vienas kitam. Tą naktį Bastianas susapnavo košmarą, jį vaikėsi iš dūlančių naujagimių sulipdytos siaubingos chimeros, o sapno pabaigoje jis išvydo reaktoriaus šerdį. Jie nesimatė su Fredu kelias dienas, net neskambyno vienas kitam ir, be jokios abejonės, būtent tuo metu

pirmą kartą susimąstė, jog gali dirbti valstybei. Jų jaunystės didvyriai buvo Julianas Assange'as ir Edwardas Snowdenas, tad bendradarbiauti su valdžios institucijomis, suprantama, jiems lengva nebuvo, tačiau XXI amžiaus antrojo dešimtmečio kontekstas buvo ypatingas: Prancūzijos gyventojai po kruvinių islamistų išpuolių pradėjo palankiau vertinti, o gal net ir pamėgo, savo policiją ir savo kariuomenę.

Fredas vis dėlto sutarties su DCSI po metų nepratęsė, sukūrė įmonę „Distorted Visions“, besispecializuojančią skaitmeninių specialiųjų efektų ir kompiuterio generuotų vaizdų srityje. Mat Fredas, kitaip nei Bastianas, niekada nebuvo tikras hakeris. Jis nejautė to malonumo, panašaus į slalomo keliamus pojūčius, kurių jautė Bastianas, apeidinėdamas virtines užkardų, nejautė to megalomaniško svaigulio, apimdavusio Bastianą, kai šis pradėdavo „brutalios jėgos“ ataką, sutelkdamas tūkstančius kompiuterių zombių, kad nulaužtų ypač sudėtingą unikalų raktą. Fredas, visai kaip jo mokytojas Julianas Assange'as, visų pirma buvo apsigimęs programuotojas, gebantis per kelias dienas išmokti nuolat rinkoje pasirodančias pačias sudėtingiausias programavimo kalbas, ir šiuos gebėjimus jis išnaudojo itin naujoviškų formų ir 2D tekstūrų generavimo algoritmams kurti. Dažnai minimi pūkūs Prancūzijos rezultatai aeronautikos ir kosmoso tyrimų srityje, tačiau rečiau prisimenama specialiųjų efektų kūrimo sritis. Į Fredo įmonę nuolat kreipdavosi žinomiausi Holivudo atstovai, praėjus penkeriems metams po įmonės įkūrimo ji jau rikiavosi trečioje vietoje pasaulyje.

Kai Fredas įėjo į kabinetą ir sudribo ant sofos, Dutremonas išsyk suprato, kad naujienos prastos.

– Bastianai, tikrai tavęs nepradžiuginsiu, – netruko Dutremono mintis patvirtinti Fredas. – Papasakosiu apie pirmą žinutę. Žinau, ne ji jus domina, tačiau vaizdo įrašas išties keistas.

Į pirmą iššokantį langą DGS1 neatkreipė dėmesio: šis tiesiog užplūdo lėktuvų bilietų pardavimo ir viešbučių rezervacijos svetaines. Kaip ir kituose dviejuose, buvo matyti persidengę penkiakampiai, apskritimai ir neiššifruojamo alfabeto teksto eilutės. Paspaudus pelę bet kurioje lango vietoje iššokdavo vaizdas, iš viršaus ar iš kybančio aerostato, nejudantis, apie dešimties minučių trukmės. Per visą ekraną driekėsi milžiniška aukštos žolės pieva, dangus nenusakomai vaiskus – peizažas priminė kai kurias vakarines JAV valstijas. Papūsdavo vėjas, ant žolės tiesdavosi didžiulės tiesios linijos, paskui linijos persikirsdavo, sudarydamos trikampus ir penkiakampius. Vėjas nurimdavo, pievos paviršius vėl tapdavo lygut lygutėlis, po to vėl papūsdavo vėjas, vėl susikurdavo penkiakampiai, iš lėto perdengdami visą lygumą. Labai gražu, ypatingo nerimo nekėlė. Vėjo keliamas garsas įrašytas nebuvo, geometrinės figūros kūrėsi absoliučioje tyloje.

– Pastaruuju metu kūrėme nemažai audrų jūroje filmams apie karą, – pasakė Fredas. – Tokios apimties žolės paviršius modeliuojamas panašiai kaip tokios apimties vandens paviršius, ne vandenynas, o veikiau didelis ežeras. Ir galiu tvirtai teigti, kad šiame įrašė besikuriančios geometrinės figūros neįmanomos. Reikėtų daryti prielaidą, kad vėjas pučia tuo pačiu metu trimis skirtingomis kryptimis, o kai kuriais momentais ir keturiomis. Tad neturiu nė lašelio abejonės: vaizdas sugeneruotas kompiuterio. Tačiau man kyla kitas klausimas: vaizdą gali didinti kiek nori, sugeneruoti žolės stiebeliai vis tiek išlieka panašūs į tikrus žolės stiebelius, o to šiaip jau padaryti beveik neįmanoma. Gamtoje nėra dviejų identiškų žolės stiebelių, visi jie savitų formų, su mažyčiais trūkumais, specifinės genetinės sandaros. Išdidi-nome tūkstantį atsitiktine tvarka parinktų stiebelių – jie visi skirtingi. Savo akimis nepatikėjom, tai beprotiškas darbas, mes „Distorted“ gal ir galėtume tai padaryti, tačiau skaičiavimams prireiktų mėnesių.

Antrame vaizdo įrašė Briuno Žiužas*, ekonomikos ir finansų ministras, nuo prezidentavimo penkmečio pradžios ėjęs ir biudžeto ministro pareigas, už nugaros surištomis rankomis stovėjo vidury apydidžio sodo, įkurto, regis, už kažkokio paviljono. Aplink – kalvotas normandiškosios Šveicarijos peizažas, pavasarį, žinoma, žaliuojantis, tačiau vaizde medžiai be lapų, veikiausiai baigiasi ruduo ar prasideda žiema. Ministras dėvi tamsias kostiumines kelnes ir vilki baltus marškinius trumpomis rankovėmis, akivaizdžiai per plonus tokiam metų laikui, – jo oda pašiurpusi, jis be kaklaraiščio.

Kitoje scenoje jis dėvi juodą ilgą apdarą ir smailiaviršūnį aukštą gobtuvą, taip pat juodą, ir atrodo kaip Velykų savaitės atgailautojas Sevilijoje. Tokius galvos apdangalus taip pat dėvėjo, kaip viešo pažeminimo ženklą, mirties bausme inkvizicijos nuteisti žmonės. Du lygiai taip pat apsirengę, tik su ties akimis prakirptomis skylėmis, vyrai čiupo ministrą už parankių ir nusitempė.

Sodo gilumoje jie grubiai nutraukė ministrui nuo galvos gobtuvą ir šis kelis syk sumirksėjo, kol apsiprato su šviesa. Greta žolė apžėlusios kalvos papėdė, o ant kalvos stūkso giljotina. Išvydęs giljotiną Briuno Žiužas neišsigando, tik šiek tiek nustebo.

Vienas iš vyrų ministrą parklupdė, padėjo jo galvą ant liuneto, nuleido viršutinę galvos tvirtinimo dalį ministrui ant sprando, antrasis įtaisė lizde kapoklę – sunkų metalo liejinį, stabilizuojantį ašmenų kryptį. Prie veleno skriemulio pritvirtinta virve kartu jie pakėlė lizdą su kapokle iki skersinės sijos. Regis, palengva Briuno Žiužą apėmė didis liūdesys, tačiau veikiau bendro pobūdžio.

* Pranc. *juge* – teisėjas. Pagrindinis romano veikėjas yra Polis Rezonas, pranc. *raison* – protas. Tai įprastos pavardės Prancūzijoje, tačiau autorius pasirenka tokias, kurios turi reikšmę bendrinėje kalboje. (Čia ir kitur – vert. past., jeigu neparrašyta kitaip.)

Po kelių sekundžių, ministras vos mirktelėjo, vienas iš vyrų paspaudė nuleidimo svirtį. Kapoklė nukrito per dvi ar tris sekundes. Galva nukirsta vienu smūgiu, į talpyklą tryško kraujo srovė, o nukirsta galva riedėjo žolėtu šlaitu, kol sustojo tiesiai priešais kamerą, už kelių centimetrų nuo objektyvo. Ministro akys plačiai atmerktos – jose dabar atsispindėjo beribė nuostaba.

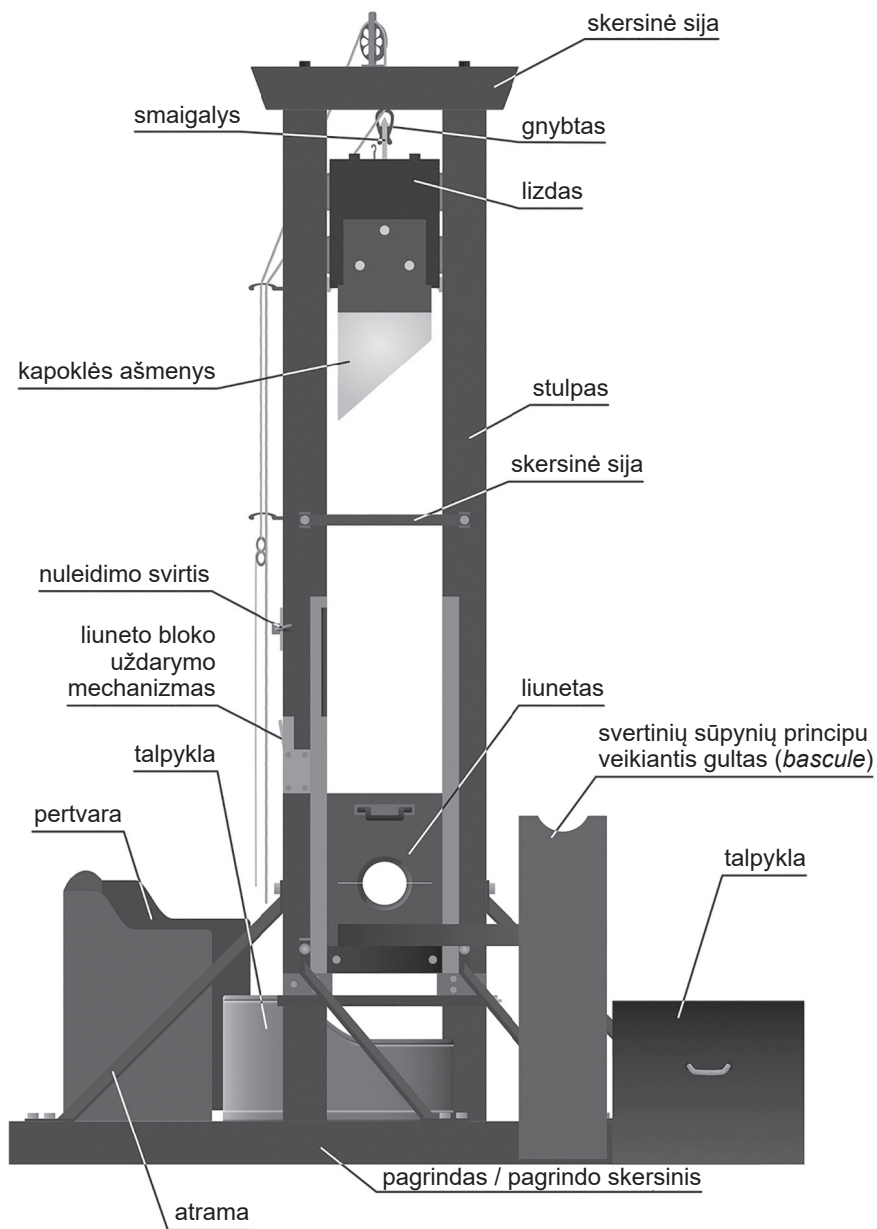
Iššokantis langas su vaizdo įrašu užplūdo valstybinės informacinės svetainės, tokias kaip *www.impots.gouv.fr* ar *www.servicepublic.fr*. Briuno Žiužas pirmiausia pasikalbėjo apie tai su kolega iš Vidaus reikalų ministerijos, šis ir įspėjo DGSİ. Po to buvo informuotas ministras pirmininkas, galiausiai apie tai sužinojo ir prezidentas. Nebuvo jokio oficialaus pranešimo žiniasklaidai. Visi mėginimai panaikinti vaizdo įrašą kol kas buvo bergždži. Po keleto valandų ar kartais ir kelių minučių langas vis iššokdavo, kiekvienąsyk iš skirtingo IP adreso.

– Šį vaizdo įrašą, – tęsė Fredas, – mes peržiūrinėjome valandų valandas, išdidiname iki maksimumo, ypač atidžiai išdidiinę peržiūrėjome sceną su kaklu, kai iš arterijos trykšta kraujas. Paprastai, kai vaizdą išdidini pakankamai, pastebi aiškias geometrines linijas, dirbtines mikrofigūras, dažniausiai net gali atspėti, kokia lygtimi buvo pasinaudota. O čia nieko panašaus: didink kiek nori, viskas vis tiek chaotiška, nelygu, tiksliai taip, kaip būtų nufilmavus iš tiesų. Taip pasidarė smalsu, kad pasikalbėjau su Biustamantu, „Digital Commando“ vadovu.

– Bet juk jūs konkurentai?

– Taip, konkurentai, galima ir taip pasakyti, tačiau mes gerai sutariame, esame kartu dirbę statant filmus. Mūsų kompetencijos geriausios ne tose pačiose srityse: mes geresni, kai kuriame architektūras, generuojame virtualias minias ir panašiai. Bet jie stipriauisi kruvinų siaubo scenų, tikroviškų pabaisų, kūnų žalojimo, galūnių kirtimo kūrimo srityje. Biustamantas apstulbo ne mažiau nei aš. Jis niekaip nesuprato, kaip galima sukurti tokį

vaizdą. Jei mums būtų reikėję liudyti teisme, davus priesaiką, ir, žinoma, jei ne ministras būtų buvęs tame įrašė, manau, būtume teigę, kad žmogui tikrai nukirto galvą...

Fredas nutilo. Bastianas pažvelgė į vitrininį langą, darsyk permetė akimis milžiniškus plieno ir stiklo pastatus. Jie išties atrodė įspūdingai ir net kiek bauginamai, kai oras būdavo vaiskus, veikiausiai teismo pastatas turėtų bauginti gyventojus.

– O trečias vaizdo įrašas, ir pats matei, – vėl prabilo Fredas, – nešiojamąja kamera filmuota scena geležinkelio tuneliuose. Toks beveik siaubiakas, dominuoja geltona spalva. Garso takelis – industrinis metalas. Aišku, tai kompiuterio sugeneruotas vaizdas, dešimties metrų pločio bėgiai neegzistuoja, neegzistuoja ir penkiasdešimties metrų aukščio lokomotyvai. Gerai padaryta, net labai gerai, labai geras kompiuterio sugeneruotas vaizdas, tik gal ne toks kietas kaip kiti įrašai, būtume galėję toki padaryti „Distorted“ per kokių porą savaitių.

Bastianas pažvelgė į Fredą:

– Mums trečias įrašas nerimą kelia ne dėl turinio, o dėl sklaidos. Šįkart jie ėmėsi ne kokios valstybinės svetainės, jie nusitaikė į gūglą ir feisbuką, į tuos, kurie šiaip jau turi galimybių apsiginti nuo tokių atakų. Stebina atakos galingumas ir greitis. Mano galva, jų botnetas apima mažiausiai šimtą milijonų kompiuterių zombių.

Fredas krūptelėjo: jam tai atrodė neįmanoma, nieko panašios apimties jiems nebuvo tekę matyti.

– Žinau, – tarė Bastianas, – tačiau laikai pasikeitė, ir tam tikra prasme šitie laikai palankesni piratams. Žmonės perka kompiuterius iš įpročio, tačiau prie tinklo jungiasi tik su išmaniaisiais, o kompiuterius palieka įjungtus. Šią akimirką pasaulyje šimtai milijonų, gal net milijardai kompiuterių miego būsenoje tik ir prašosi, kad juos imtų valdyti koks botas.

– Gaila, kad negaliu tau padėti, Bastianai.